

Concept

Datum
8 juni 2023

Algemene Nota van Uitgangspunten

Voor dijkverbeteringsprojecten

Colofon

Algemene Nota van Uitgangspunten

Voor dijkverbeteringsprojecten

Versie – 1.2

20-07-2023

Kenmerk:

	Naam	Functie
Auteur	[REDACTED]	Assetmanager Programmeren Waterkeringen
	[REDACTED]	Assetmanager Programmeren Waterkeringen
	[REDACTED]	Planvormer Waterkeringen
Eigenaar	[REDACTED]	Assetmanager Programmeren Waterkeringen

AGV/Waternet
Korte Ouderkerkerdijk 7
Postbus 94370
1090 GJ Amsterdam
Tel. 0900 93 94 (lokaal tarief)

Waterschap Amstel, Gooi een Vecht is verantwoordelijk voor dijken, vaarwegen, waterpeil en kwaliteit van het oppervlaktewater in het stroomgebied van de Amstel en de Vecht, en in het Gooi.

Inhoud

Colofon	3
Inhoud	4
1 Inleiding	5
1.1 Context	5
1.2 Doel Nota van Uitgangspunten (NvU)	5
1.3 Waterbeheerprogramma (WBP) en bestuursakkoord 2023-2027	5
1.4 Afwijken van deze algemene Nota van Uitgangspunten	6
1.5 Leeswijzer Nota van Uitgangspunten	6
2 Het proces van de dijkverbeteringsprojecten	7
2.1 Wettelijke kaders voor de dijkverbeteringen	7
2.2 Dijkverbeteringsproces en bestuurlijk besluitvorming	8
3 Uitgangspunten vanuit het waterbeheerprogramma	11
3.1 Inleiding	11
3.2 BM-R1: De omgeving staat centraal in ons handelen, nu en in de toekomst	11
3.3 BM-R2: Duurzaamheid staat centraal in het beheren en benutten van het watersysteem	12
3.4 WV-R1: We voorkomen overstromingen	12
3.5 WV-R2: De gevolgen bij overstromingen zijn beperkt	14
3.6 VW-R1: Het watersysteem is op orde en toekomstbestendig	14
3.7 GW-R1: De waterkwaliteit is goed en het watersysteem is gezond en robuust	14
3.8 GW-R2: De omstandigheden voor een hoge biodiversiteit zijn sterk verbeterd	15
3.9 GA-R1: Effluent uit zuiveringsinstallaties is schoon	16
3.10 GA-R2: Grondstoffen en energie uit afvalwater worden gewonnen en ingezet voor circulair gebruik	16
3.11 CR-R1: Het Waterschapserfgoed is goed onderhouden en toegankelijk	16
3.12 CR-R3: Er is een goede balans tussen recreatie en natuur op en om het water	17
3.13 CR-R2: Ons vaarwegennet is goed onderhouden en veilig	17
3.14 Financiën	17
Literatuurlijst	19
BIJLAGE A: Diagrammen Effectsturing ERAm	20
Bijlage B: Resultaatindicatoren WBP AGV 2022-2027	23
Bijlage C: Aanpak duurzaam GWW Ambitie Dijkverbeteringsprogramma	25
Bijlage C1: Foto van het ambitieweb	33
Bijlage C2: Ambitieweb Dijkverbeteringsprogramma 12-feb-19	34

1 Inleiding

1.1 Context

Als beheerder heeft Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV of 'het waterschap') de zorgplicht om de waterkeringen ('dijken') te laten voldoen aan de waterveiligheidsnormen, voor nu en in de toekomst. AGV heeft ongeveer 600 kilometer regionale keringen. Indien uit de toetsing van een kering blijkt dat de kering niet voldoet aan de veiligheidseisen dan moet het waterschap de kering verbeteren om aan de eisen te voldoen. Waternet voert de maatregelen uit in opdracht van het waterschap.

1.2 Doel Nota van Uitgangspunten (NvU)

Het doel van de NvU is het vaststellen van de uitgangspunten voor de dijkverbetering. Hiermee vormt de NvU naast de technische uitgangspunten die specifiek zijn voor de dijktrajecten, de basis voor het bepalen en afwegen van mogelijke dijkverbeteringsmaatregelen, het ontwerp en indien van toepassing het uiteindelijke (ontwerp-)dijkverbeteringsplan. Met het vaststellen van deze algemene NvU worden uitgangspunten en wensen vanuit het waterschap op een eenduidige manier meegenomen in alle dijkverbeteringsprojecten. Op deze manier hoeft het bestuur dit niet apart per dijkverbeteringsproject vast te stellen.

1.3 Waterbeheerprogramma (WBP) en coalitieakkoord Waterkracht 2023-2027

Voor de opzet van de Nota van Uitgangspunten is als uitgangspunt het waterbeheerprogramma gebruikt.

Elke zes jaar leggen waterschappen vast welke aanpak en welke maatregelen nodig zijn om de watertaken goed te kunnen uitvoeren. Dit gebeurt in het Waterbeheerprogramma (WBP), dat een instrument is onder de nieuwe Omgevingswet. Het algemeen bestuur (AB) van AGV heeft het definitieve Waterbeheerprogramma AGV 2022-2027 vastgesteld op 10 maart 2022 [Lit.: Waterbeheerprogramma, Waternet 2022 ¹]. In het waterbeheerprogramma zijn de resultaten opgenomen die AGV wil realiseren op het vlak van waterveiligheid, voldoende water, gezond water, gezuiverd afvalwater, cultuurhistorie en recreatie. En de maatregelen (Activiteiten) die AGV in de komende zes jaar gaat uitvoeren om die Resultaten te realiseren.

AGV werkt met de methodiek van Effectsturing in de hele Planning & Control-cyclus. Zowel de begroting, jaarresultaten, voorjaarsnota's, Waterbeheerprogramma en onderliggende beleidsdocumenten volgen de structuur van Effect, Resultaat, Activiteit.

- **Effecten** zijn de maatschappelijke impact. Zij geven een algemeen streefbeeld.
- **Resultaten** zijn de realisatie door AGV, binnen dat Effect. Zij beschrijven de beoogde toestand na zijn inspanningen.
- **Activiteiten** zijn de inspanningen de komende vier tot zes jaar om tot het Resultaat te komen.

In hoofdstuk 4 van het WBP wordt uitgelegd hoe Grondslag, Effect, Resultaat en Activiteiten zich tot elkaar verhouden. De activiteiten uit het Waterbeheerprogramma

zijn in deze Nota van Uitgangspunten concreet gemaakt als uitgangspunten voor de dijkverbeteringsprojecten.

In 2023 is een nieuw bestuursakkoord (coalitieakkoord) opgesteld. Op een aantal onderwerpen, met name in relatie tot dierenwelzijn en biodiversiteit, zal dit leiden tot een aanscherping of aanvulling van deze Nota van Uitgangspunten. Dit zal worden meegenomen in een volgende versie.

1.4 Afwijken van deze algemene Nota van Uitgangspunten

Deze NvU geldt voor alle dijkverbeteringsprojecten (zowel 'groot onderhoud' als planprocedureprojecten). Zolang een dijkverbeteringsproject niet significant afwijkt van deze NvU, is geen besluit van het dagelijks bestuur (DB) nodig ten aanzien van de uitgangspunten voor dat project. Oftewel: dan is geen aparte 'project specifieke NvU' nodig.

Van 'significant afwijken' is sprake als:

- één van de uitgangspunten verandert, bijvoorbeeld bij een nieuw Waterbeheerprogramma of bestuursakkoord in 2027;
- een extra uitgangspunt moet worden meegenomen;
- het gaat om een politiek-bestuurlijk gevoelig project (dit wordt meegegeven door Assetmanagement met de opdracht richting afdeling Projecten);
- er in het kader van de Omgevingswet een projectbesluitprocedure wordt gevolgd. Dit is bijvoorbeeld (maar niet uitsluitend) bij primaire keringen het geval.

1.5 Leeswijzer Nota van Uitgangspunten

In hoofdstuk 2 zijn de wettelijke kaders waarbinnen de dijkverbeteringsprojecten worden uitgevoerd nader toegelicht.

In hoofdstuk 3 staan de twaalf beoogde Resultaten uit het Waterbeheerprogramma. Per Resultaat staan de uitgangspunten die specifiek voor dijkverbeteringsprojecten gelden.

Bijlage A bevat de diagrammen waarin de relatie tussen de Grondslagen, Effecten, Resultaten en Activiteiten is weergegeven.

Om Resultaten en Activiteiten meetbaar te maken, zijn indicatoren ontwikkeld. Bijlage B bevat de Resultaatindicatoren voor het Waterbeheerprogramma. Deze staan in een tabel met de beoogde Resultaten, de Indicatoren daarvoor, Huidige waarden en Richtwaarden voor 2027.

Bijlage C is het verslag van de duurzaamheidssessie voor het dijkenprogramma met daarin het Ambitiweb voor het programma.

2 Het proces van de dijkverbeteringsprojecten

2.1 Wettelijke kaders voor de dijkverbeteringen

2.1.1 Waterwet

De Waterwet is de basis voor beheer en uitvoering van de belangrijkste watertaken. De wet is gericht op het voorkomen dan wel beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, de bescherming en verbetering van kwaliteit van watersystemen en de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen. Met name hoofdstuk 5 ('aanleg en beheer van waterstaatswerken') en hoofdstuk 6 ('handelingen in het watersysteem') uit de Waterwet zijn relevant bij het verbeteren van een dijk. De Waterwet is 1 van de 26 wetten die zal opgaan in de Omgevingswet.

2.1.2 Provincie en waterschap

Het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen, zoals de dijken langs de Amstel, is de verantwoordelijkheid van de provincies op grond van de Waterwet. Deze keringen zijn in de provinciale verordening aangewezen en opgenomen in de legger/keur van het waterschap. Aan waterschappen is onder andere de zorg voor het watersysteem opgedragen. Het waterschap dient de dijk zo in te richten en te beheren dat deze voldoet aan de in de provinciale verordening vastgelegde veiligheidsnorm. Met het ingaan van de Omgevingswet gaan de provinciale verordeningen over in de Omgevingsordening.

2.1.3 Legger

De legger is een register waarin wordt vastgelegd hoe de vorm, afmeting en constructie van de dijk eruitziet en waar de dijk precies ligt. Het is een officieel document dat door het bestuur van het waterschap wordt vastgesteld. Ook worden de kern- en beschermingszones van de waterkering aangegeven in de legger, en wie onderhoudsplichtig is. Voor de zones gelden bepaalde regels die zijn beschreven in de Keur.

2.1.4 Keur/Waterschapverordening

De 'Keur' is de traditionele naam die waterschappen geven aan een verordening met betrekking tot hun waterstaat- en waterhuishoudkundige taken. De Waterschapswet bepaalt in artikel 78 dat het waterschap verordeningen mag opstellen voor de behartiging van aan het waterschap opgedragen taken. De Keur stelt eisen aan de wijze van inrichting, gebruik en onderhoud van waterkeringen, oevers en wateren. Onder de Omgevingswet wordt de Keur AGV 2019 gesplitst in een Waterschapsverordening AGV, met de regels voor het verrichten van activiteiten in watersysteem, en in een Onderhoudskeur AGV, met de regels voor onderhoud. De Waterschapsverordening is reeds door het waterschapsbestuur vastgesteld in februari 2021. De Onderhoudskeur AGV en Waterschapsverordening AGV treden gelijktijdig in werking met de Omgevingswet.

2.1.5 Andere wetgeving

Naast de Waterwet en de Keur/Waterschapverordening moeten de dijkverbeteringsprojecten (zoals alle ruimtelijke projecten) uitgevoerd worden binnen de kaders van de vigerende wetgeving, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW), Wet Natuurbescherming, Wet milieubeheer etc.

2.2 Dijkverbeteringsproces en bestuurlijke besluitvorming

2.2.1 Groot onderhoud

Het grootste gedeelte van de regionale keringen in beheer bij AGV zijn dijken met een grondlichaam. Het uitgangspunt van het waterschap is om deze dijken te verbeteren in grond. Dit omdat een grondlichaam goed te beheren, inspecteren en uit te breiden is. Immers, ze hoeven aan het einde van hun levensduur niet vervangen te worden. Aanvullend is de ervaring dat de kosten (realisatie + beheerkosten) van een grondoplossing gunstiger zijn dan bijvoorbeeld een constructie.

Indien dit haalbaar is, kunnen de werkzaamheden als groot onderhoud uitgevoerd worden. Dat houdt in dat de dijk verbeterd kan worden binnen de afmetingen die daarvoor gereserveerd zijn in de legger van het waterschap. Dit wordt vastgelegd in de memo Haalbaarheid Groot Onderhoud. Vervolgens kan het projectteam overgaan op de voorbereiding en uitvoering van de dijkverbetering.

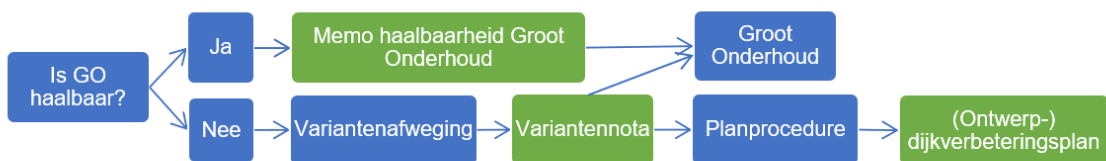
2.2.2 Wijziging van een kering onder de Waterwet

Indien voor de dijkverbetering een waterstaatswerk (zoals een dijk of sloot) gewijzigd moet worden, moet een projectplan worden opgesteld zoals staat in artikel 5.4 Waterwet. Het gaat dan om wijziging van de normatieve toestand van een dijk of water (ligging, vorm, afmeting of constructie) zoals die bijvoorbeeld is vastgesteld in een legger.

In het projectplan, in dit geval het 'dijkverbeteringsplan', wordt kort gezegd omschreven (1) welke verbeteringsmaatregelen zullen worden getroffen, (2) welke belangen bij de dijkverbetering zijn betrokken en hoe die zijn afgewogen en (3) op welke wijze wordt omgegaan met eventuele nadelige gevolgen van de dijkverbetering.

2.2.3 Groot onderhoud of projectplan

Om binnen een project tot de beslissing te komen of groot onderhoud uitgevoerd kan worden of dat er een (ontwerp-)dijkverbeteringsplan moet worden opgesteld, kan het onderstaand beslisschema aangehouden worden.

Figuur 2-1 Processchema groot onderhoud of planprocedure (groene vakken zijn producten/rapportages)

Er wordt dus eerst gekeken of het haalbaar is om de dijk te verbeteren in grond en binnen de afmetingen die daarvoor gereserveerd zijn in de legger. Indien dat zo is, wordt dit vastgelegd in een memo Haalbaarheid Groot Onderhoud.

2.2.4 Variantennota

Indien de dijk verbeteren binnen de legger niet haalbaar is, wordt een variantenafweging gedaan waarbij gekeken wordt naar alternatieven voor de dijkverbetering. Het resultaat hiervan wordt in de variantennota opgenomen.

In de variantennota worden diverse maatregelen beschreven om te dijk weer te laten voldoen aan de veiligheidsnormen. Ook komt een voorkeursalternatief naar voren in de nota.

Als het voorkeursalternatief leidt tot een wijziging van een waterstaatswerk, dan moet vervolgens een projectplan worden opgesteld.

Leidt het voorkeursalternatief niet tot een wijziging van een waterstaatswerk? Dan kan het project alsnog uitgevoerd worden als groot onderhoud.

2.2.5 Besluitvorming door het dagelijks bestuur

Het DB is bevoegd om namens het AB projectplannen en leggerwijzigingen vast te stellen (artikel 6 lid 1 en 2, Mandaatregeling Waterschap Amstel, Gooi en Vecht 2017). Hieronder staat de besluitvorming voor de in paragraaf 2. genoemde producten nader toegelicht:

- Deze *Algemene Nota van Uitgangspunten* is vastgesteld door het DB.
- De *memo Haalbaarheid Groot Onderhoud* wordt per project vastgesteld door het DB. Hiervoor kan het verkorte format bestuursvoorstel voor vaststellen van memo's gebruikt worden.
- De *variantennota* wordt ook per project vastgesteld door het DB samen met het besluit om het voorkeursalternatief verder uit te werken in een ontwerp-dijkverbeteringsplan (ODVP).
- Het (*ontwerp-dijkverbeteringsplan* en de (*ontwerp-)*leggerwijziging worden per project vastgesteld door het DB.

Bovenstaande stukken worden vervolgens ter kennisname naar het AB gestuurd.

2.2.6 Inspraak en beroep

Op de voorbereiding van een projectplan regionale waterkeringen, is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Dit houdt in dat na vaststelling van het ontwerp-dijkverbeteringsplan door het bestuur gedurende zes weken het plan ter inzage komt te liggen. Belanghebbenden kunnen gedurende deze periode hun zienswijze op het plan kenbaar maken. Vervolgens wordt het definitieve dijkverbeteringsplan vastgesteld door het bestuur. Hiertegen kunnen belanghebbenden in (hoger) beroep gaan.

De Nota van Uitgangspunten, de memo Haalbaarheid Groot onderhoud en de variantennota worden gezien als voorbereidingsbesluiten: inspraak is dan niet aan de orde. Wel kunnen deze stukken ter kennisname worden gedeeld met de omgeving.

2.2.7 Procedure en producten onder de Omgevingswet.

Bovenstaande producten en procedures beschrijven op hoofdlijnen het proces en besluitvorming volgens de huidige wetgeving. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de processen nagenoeg gelijk zijn. Wel wijzigt de naamgeving van enkele producten. Hierbij wordt de procedure zoals opgenomen is in de Waterschapsverordening gevolgd.

2.2.8 Participatie en communicatie

De invoering van de Omgevingswet verplicht de waterschappen participatiebeleid op te stellen. Ze kunnen hierin bijvoorbeeld uitgangspunten opnemen over toegankelijkheid, de mate van betrokkenheid en de manier waarop het participatieresultaat wordt meegewogen bij de uiteindelijke besluitvorming.

AGV hecht veel waarde aan de afstemming met alle belanghebbenden in zijn beheergebied. AGV heeft bij het vaststellen van het Waterbeheerprogramma een participatieverordening vastgesteld (Verordening participatie, inspraak en elektronische bekendmaking Waterschap Amstel, Gooi en Vecht 2022). Deze verordening is in april 2022 in werking getreden.

Hierin heeft AGV vastgelegd dat voorafgaand aan een participatieproces een participatieplan wordt vastgesteld door het betrokken bestuursorgaan. Het participatieplan wordt opgesteld om ervoor te zorgen dat de verschillende belanghebbenden op een passende wijze geïnformeerd worden en de gelegenheid krijgen om hun belang te behartigen en mee te denken in het proces.

3 Uitgangspunten vanuit het Waterbeheerprogramma

3.1 Inleiding

In het Waterbeheerprogramma (WBP) heeft AGV zijn ambities ten aanzien van zijn areaal, de omgeving en de organisatie vastgelegd. De ambities zijn verwoord volgens de systematiek van Effectsturing, op basis van Effecten, Resultaten en Activiteiten¹. In deze systematiek zijn ook de grondslagen (wettelijke taken en maatschappelijke opgaven) opgenomen waarop de beoogde effecten zijn gebaseerd. Zie bijlage 1.

In de volgende paragrafen worden per Resultaat concrete uitgangspunten benoemd die eisen zijn en specifiek gelden voor de dijkverbeteringsprojecten. Naast concrete uitgangspunten worden er indien van toepassing ook wensen meegegeven die bijdragen aan de beoogde resultaten.

3.2 Bestuur en Maatschappij-Resultaat 1: De omgeving staat centraal in ons handelen, nu en in de toekomst

3.2.1 Toelichting

Effectief samenwerken en participeren in watergerelateerde maatschappelijke opgaven is de activiteit die het resultaat voor ogen heeft om de omgeving centraal te stellen in ons handelen, nu en in de toekomst. Dit leidt tot het verbeteren van bestuurlijke en maatschappelijke betrokkenheid.

3.2.2 Uitgangspunten (eis)

- UGP 1. Pas de participatieverordening toe.
- UGP 2. Voer een stakeholderanalyse uit.
- UGP 3. Er is een participatieplan opgesteld, waarin staat wanneer en hoe omgeving en belanghebbenden betrokken worden.
- UGP 4. Werk samen met de gemeenten conform het Handboek samenwerken op dijken [Lit.: Handboek Samenwerken op dijken, Waternet 2020 ²].
- UGP 5. Voer een Klanttevredenheidsonderzoek uit in drie verschillende fasen van het project waarbij de klantbeleving wordt gepeild:
 - Fase 1 Voor of tijdens terinzagelegging ontwerp-dijkverbeteringsprogramma (ODVP) (*moet uit variantennota blijken, anders pas bij fase 2*)
 - Fase 2 Vlak voor uitvoering
 - Fase 3 Na uitvoering
- UGP 6. Breng per object de beheer-/onderhoud-/eigendomafspraken in beeld en leg deze bij afwijkingen of nieuwe objecten vast.
- UGP 7. Draag zorg voor het overdragen van gegevens van het dijkverbeteringsproject (zie SharePoint gegevensoverdracht dvp).

3.2.3 Wensen

- WENS 1. Samenwerken met gemeente(n), provincie(s), Rijk en andere stakeholders aan gemeenschappelijke opgaven.

¹ zie paragraaf 1.2 van het WBP

3.3 Bestuur en Maatschappij-Resultaat 2: Duurzaamheid staat centraal in het beheren en benutten van het watersysteem

3.3.1 Toelichting

AGV heeft via de Unie van Waterschappen (UvW) de 'Green Deal Duurzaam GWW (Grond- weg- en waterbouw)' en het 'Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen' ondertekend. Het waterschap wil hiermee duurzaamheidsambities van de organisatie vertalen naar projecten en programma's, zodat deze al vroeg in de plan- en/of beleidsvorming kunnen worden meegenomen.

3.3.2 Uitgangspunten (eis)

- UGP 8. Gebruik het Ambitiweb van het dijkverbeteringsprogramma om kansrijke maatregelen voor de dijkverbetering te identificeren aan de hand van de twaalf thema's (zie bijlage 3).
- UGP 9. Voor de volgende zes thema's wordt de meeste aandacht gevraagd: ruimtegebruik, materialen/circulaire economie, vestigingsklimaat, water/klimaatadaptie, ecologie, sociale relevantie. Hanteer het voor het programma gekozen ambitieniveau per thema:
- Niveau 1: inzicht en minimaal niveau van verbetering
 - Niveau 2: meetbare/verifieerbare doelstellingen en het bereiken van een significante verbetering
 - Niveau 3: maximale inzet en bereiken hoogst haalbare prestatie.
- UGP 10. De CO2-prestatieladder wordt meegewogen bij de aanbesteding.
- UGP 11. Voer bij de variantenafweging voor elke variant een DuboCalc-berekening uit, zodat duurzaamheid goed meegenomen kan worden in de variantenafweging.
- UGP 12. Vermijd het gebruik van niet herbruikbare materialen zoals geotextiel.

3.3.3 Wensen

- WENS 2. Als een afwijking wordt verwacht ten opzichte van het Ambitiweb van het dijkverbeteringsprogramma: stel dan een ambitieweb of omgevingswijzer specifiek voor dit project op. Of, indien gewenst, kan het ambitieniveau van een thema hoger ingezet worden.
- WENS 3. Breng in kaart waar (ten opzichte van de uitgangspunten) een hogere ambitie relatief eenvoudig te realiseren is.
- WENS 4. De ambitie is dat 90% van de materialen uit de bestaande dijk wordt hergebruikt.
- WENS 5. De ambitie is dat 100% van de toe te passen materialen in de dijkverbetering in de toekomst kunnen worden hergebruikt.

3.4 Waterveiligheid-Resultaat 1: We voorkomen overstromingen

3.4.1 Toelichting

AGV zorgt dat de dijk weer aan de geldende normen gaat voldoen. Het waterschap inspecteert en toetst de keringen en neemt beheermaatregelen om risico's te verkleinen. De keringen worden verbeterd volgens het dijkenprogramma, rekening houdend met biodiversiteit, KRW-doelen, boezemsysteem, omgeving en klimaatverandering.

3.4.2 Uitgangspunten (eis)

- UGP 13. Neem de bestaande peilbesluiten en toekomstige peilen in acht bij de dijkverbetering. Indien de dijkverbetering leidt tot een wijziging van het peil, moet er een nieuw peilbesluit genomen.
- UGP 14. De geldende Hydraulische Randvoorwaarden zijn per provincie vastgesteld. Daarin zijn de maatgevendhoogwaterpeilen voor nu (2024) en voor de toekomst (2050) vastgesteld (BBV20.0174). Deze dienen te worden toegepast bij het ontwerp van de dijk.
- UGP 15. Bomen dienen getoetst te worden conform leidraad toetsen op veiligheid regionale waterkeringen – STOWA (LRTV) en de Keur. Hierbij dient het (interne) kader [Lit.: “Handboek ontwerpen en verbetering, bomen op waterkeringen Bomen”, Waternet 2023 ^{3]} gevolgd worden.
- UGP 16. De legger dient na uitvoering van de dijkverbetering op orde te zijn. Bij wijzigingen in vorm, afmeting, ligging of constructie in het dijkverbeteringsproject dient de legger aangepast te worden.
- UGP 17. Daar waar geen fysieke wijzigingen plaatsvinden, kan het zijn dat er alsnof een opgave ligt om de legger te actualiseren. Dit dient binnen het project uitgevoerd te worden.
- UGP 18. Het uitgangspunt is dat dijken die nu bestaan uit grond, indien haalbaar verbeterd worden in grond binnen de afmetingen die daarvoor gereserveerd zijn in de legger.
- UGP 19. Het uitgangspunt is dat indien haalbaar de werkzaamheden uitgevoerd worden als groot onderhoud.
- UGP 20. Het waterschap hanteert als uitgangspunt dat bij het verbeteren van de dijk, deze voor de komende 30 jaar voldoet aan de norm. Een nieuwe of verbeterde dijk moet dus na uitvoering en overdracht aan beheer 30 jaar vrij zijn van groot onderhoud [PvE beheer, Waternet 2020 ^{4]}. Bij veendijken (dijken met hoge autonome zettingen) kan hier onderbouwd van afgeweken worden, deze moeten voor de 15 jaar na oplevering onderhoudsvrij zijn. Afwijkingen op de levensduur na oplevering kunnen, indien nog niet meegegeven met de opdracht, worden opgenomen in de memo Haalbaarheid Groot Onderhoud.
- UGP 21. Indien de dijk niet binnen UGP (18 en 19) uitgevoerd kan worden kan er onderbouwd afgeweken worden van die uitgangspunten. Hiervoor moet een variantenafweging worden gedaan. Indien een grondoplossing voor 30 jaar technisch niet haalbaar/inpasbaar is, dan is de voorkeursvolgorde:
1. Een dijkverbetering in grond (op de huidige locatie zoals vastgesteld in de legger) die geoptimaliseerd is bijvoorbeeld door het verkorten van de levensduur, een smallere kruinbreedte, nader onderzoek naar de bodemsamenstelling of het gebruik van lichte ophoogmaterialen etc.
 2. Een buitenwaartse dijkverbetering in grond bij belemmeringen aan de binnenzijde (bijv. woningen) en geen belemmeringen aan de buitenzijde en beperkte invloed op de boezem (geen boezem- of verhangknelpunten);
 3. Een dijkverbetering doormiddel van constructies of innovaties bij belemmeringen aan de binnenzijde en (grote) negatieve invloed op de boezem.

3.4.3 Wensen

- WENS 6. De dijkverbetering wordt robuust uitgevoerd zodat de dijk minimaal aan de 30 jaar onderhoudsvrij voldoet, maar mogelijk langer.

WENS 7. Breng in beeld of de mogelijkheid er is om – vooruitlopend op toekomstige dijkverbeteringen – extra ruimte te creëren/claimen zodat er meer ruimte is voor het efficiënt en effectief uitvoeren van volgende dijkverbeteringen.

3.5 Waterveiligheid-Resultaat 2: De gevolgen bij overstromingen zijn beperkt

Niet van toepassing voor dijkverbeteringsprojecten.

3.6 Voldoende Water-Resultaat 1: Het watersysteem is op orde en toekomstbestendig

3.6.1 Toelichting

Het watersysteem functioneert goed, zowel in normale als in extreme - en steeds extremer wordende - weersomstandigheden. Het gaat in dit Resultaat om het polderwatersysteem, het boezemwatersysteem en het grondwatersysteem, in hun onderlinge samenhang.

3.6.2 Uitgangspunten (eis)

- UGP 22. Voor goed boezembeheer mag er geen verslechtering van de waterafvoer plaatsvinden tijdens en na realisatie van het dijkverbeteringsproject.
- UGP 23. Breng in kaart of er boezem- of verhangknelpunten in het projectgebied zijn.
- UGP 24. Bespreek met team Waterplannen en Projecten de koppelkansen voor het oplossen van aanwezige boezem- of verhangknelpunten.

3.6.3 Wensen

- WENS 8. Neem koppelkansen voor boezemknelpunten of verhangknelpunten mee in het dijkverbeteringsproject zoals:
- het oplossen van knelpunten in aan- en afvoer;
 - Het uitvoeren van traject 'Waterdiepte op maat';
 - watergangen (waar mogelijk) verbreden en natuurvriendelijk inrichten;
 - meer ruimte creëren voor het boezemsysteem.

3.7 Gezond Water-Resultaat 1: De waterkwaliteit is goed en het watersysteem is gezond en robuust

3.7.1 Toelichting

Goede ecologische en chemische waterkwaliteit (volgens de KRW-doelen) en biodiversiteit in en om het water zorgt voor een gezond, robuust watersysteem dat verschillende functies faciliteert, rekening houdend met klimaatverandering. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht is verplicht om het doelbereik van alle wateren in 2027 in een goede ecologische toestand te laten verkeren.

UGP 25. Breng voor de KRW en de Waterwet de huidige ecologische waarde van de oevers in kaart (zowel aan de boezemzijde als aan de polderzijde). Zowel de droge als natte oever.

UGP 26. Voldoe aan de doelstellingen van de KRW. Het KRW-principe voor verbeterkansen betreft 'ja, tenzij'. Er geldt een verplichting om maatregelen ten aanzien van KRW uit te voeren, tenzij dit niet mogelijk is.

UGP 27. In beginsel moet verslechtering voorkomen worden. Indien verslechtering niet te vermijden is, moet dit gecompenseerd worden.

- UGP 28. Dijkverbeteringsmaatregelen mogen geen belemmering vormen voor KRW-verbetermaatregelen, of de effecten hiervan teniet doen.
- UGP 29. Bespreek met team Hydrologie en Ecologie of er verbetermaatregelen voor KRW en natuur met het dijkverbeteringsproject meegenomen kunnen worden.
- UGP 30. Neem KRW-verbetermaatregelen mee in het project indien van toepassing.
- UGP 31. Breng (met het team Watersysteembesturing) het aantal aanwezige inlaten in beeld. Binnen het project Lekke Polders is de wens om inlaatwater van de boezem naar de polder te verminderen. Als er bij de dijkverbetering een inlaat moet worden aangepast dan moet overwogen worden om:
- de bewoners/eigenaar te verleiden om een pomp te plaatsen;
 - de inlaatconstructie te verwijderen;
 - de inlaatconstructie op te knappen.

3.7.2 Wensen

- WENS 9. Neem de aanleg van natuurvriendelijke oevers op in het ontwerp, indien mogelijk en inpasbaar.
- WENS 10. Tenminste 25% van de oeverlengte van het dijktraject is natuurvriendelijk ingericht.

3.8 Gezond Water-R2: De omstandigheden voor een hoge biodiversiteit zijn sterk verbeterd

3.8.1 Toelichting

Het waterbeheer van AGV is gericht op versterking van de biodiversiteit. Met ons biodiversiteitsbeleid wil het waterschap natuur en economische ontwikkeling met elkaar verbinden. Zo ontstaan veerkrachtige natuur- en landbouwgebieden die elkaar versterken.

In het biodiversiteitsherstelplan van AGV (vastgesteld door AB in juli 2021) [Lit: Biodiversiteitsherstelplan, Waternet 2021 ^{5]} is opgenomen dat biodiversiteit een intrinsiek onderdeel bij planvorming en uitvoering van de kerntaken is en het waterschap een effectieve netwerkpartner is om biodiversiteitsherstel te bevorderen.

Een van de maatregelen uit het biodiversiteitsherstelplan is het natuur-inclusief inrichten van eigen dijken en dijken van derden. Hiervoor is een PvE bloemrijke dijken [Lit.: PvE voor bloemrijke dijken bij dijkverbeteringen, Waternet 2020 ^{6]} opgesteld.

Daarnaast onderschrijft AGV de Position Paper over biodiversiteit van de Unie van Waterschappen (2020) [Lit.: Positionpaper Biodiversiteit, Unie van Waterschappen 2020 ^{7]}. In deze positionpaper is met betrekking tot bloemrijke dijken het 'ja, tenzij'-principe opgenomen. Dijken worden bloemrijk, tenzij dat niet mogelijk is.

3.8.2 Uitgangspunten (eis)

- UGP 32. Voer een Natuurtoets (inclusief een "QuickScan soorten") uit in het plangebied. De Natuurtoets is een inventarisatie van de beschermde soorten en habitats van het projectgebied. De natuurtoets maakt de mogelijke gevolgen van de Natuurwetgeving op de dijkverbetering inzichtelijk. Voer ook vervolgonderzoek uit indien noodzakelijk.

- UGP 33. Breng raakvlakken van de dijkverbetering in kaart met NNN-gebieden². Stel bij raakvlakken in overleg met de provincie een compensatieplan op, indien dit noodzakelijk is.
- UGP 34. Bij werkzaamheden zullen de kaders 'PvE bloemrijke dijkverbeteringen' [Lit.: ⁶] en 'Principe ontwerpen Natuurvriendelijke oevers' [Lit.: Principe ontwerpen Natuurvriendelijke oevers, Waternet 2009 ⁸] worden toegepast.
- UGP 35. Het actuele 'Bever-protocol' van desbetreffende provincie is van toepassing [Lit.: ⁹.]
- UGP 36. Breng raakvlakken van de dijkverbetering in kaart met Natura 2000-gebieden (voortoets). Neem vervolgstappen als effecten niet uit te sluiten zijn.
- UGP 37. Neem maatregelen op basis van de meest actuele Aeries-berekeningen en beperk de stikstofuitstoot door het zoveel mogelijk gebruiken van emissie-loos materieel bij de uitvoering van het project.
- UGP 38. AGV heeft nog geen vastgesteld exotenbeleid. Totdat AGV exotenbeleid heeft vastgesteld, volg bij aantreffen van Japanse Duizendknoop het landelijk protocol. 'omgaan met Aziatische duizendknopen' [Lit.: Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen, Aequator Groen & Ruimte, Stichting Probos, Geofoxx milieu expertise, 2022 ¹⁰].

3.8.3 Wensen

- WENS 11. Onderzoek of het nodig is om maatregelen te treffen om graverij te voorkomen.
- WENS 12. Onderzoek of er kansen zijn voor natuurdoelstellingen van andere stakeholders.

3.9 Gezuiverd Afvalwater-Resultaat 1: Effluent uit zuiveringsinstallaties is schoon

Niet van toepassing voor dijkverbeteringsprojecten.

3.10 Gezuiverd Afvalwater-Resultaat 2: Grondstoffen en energie uit afvalwater worden gewonnen en ingezet voor circulair gebruik

Niet van toepassing voor dijkverbeteringsprojecten.

3.11 Cultuurhistorie en recreatie-Resultaat1: Het Waterschapserfgoed is goed onderhouden en toegankelijk

3.11.1 Toelichting

Cultuurhistorische elementen en toegang daartoe moeten behouden blijven.

3.11.2 Uitgangspunten (eis)

- UGP 39. Check het Bestemmingsplan/Omgevingsplan en het Erfgoedoverzicht in Geoweb op cultuurhistorische elementen.
- UGP 40. Laat een landschap, cultuurhistorie en archeologie (bureau-)onderzoek uitvoeren. Hierbij moet ook gekeken worden naar het UNESCO-werelderfgoed in het projectgebied.
- UGP 41. Hou rekening met andere functies van de dijk zoals landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden tijdens het ontwerp en tijdens uitvoering.

² Natuurnetwerk Nederland, de voortzetting van de Ecologische Hoofdstructuur.

3.11.3 Wensen

WENS 13. Voer indien nodig een ruimtelijke kwaliteitsanalyse uit.

3.12 Cultuurhistorie en recreatie -Resultaat 2: Er is een goede balans tussen recreatie en natuur op en om het water

3.12.1 Toelichting

3.12.2 AGV wil graag dat gebruikers optimaal kunnen genieten van ons gebied en er kunnen recreëren op verschillende manieren. Maar AGV wil ook dat er natuur is, en wil de biodiversiteit stimuleren. Deze twee doelen kunnen samengaan, maar vergen dan wel afstemming en keuzes.

3.12.3 Uitgangspunten (eis)

UGP 42. Breng middels een stakeholdersanalyse de (interne en externe) stakeholders in beeld die over de recreatie- en natuurbelangen in het gebied gaan (gemeenten, recreatieverenigingen). Neem deze op in het participatieplan en stem de dijkverbeteringsopgave en eventuele meekoppelkansen met elkaar af.

3.12.4 Wensen

WENS 14. Neem indien mogelijk koppelkansen voor recreatie en natuur mee in het project.

3.13 Cultuurhistorie en recreatie -Resultaat 3: Ons vaarwegennet is goed onderhouden en veilig

AGV is vaarwegbeheerder in opdracht van de provincie voor een aantal vaarwegen en onderhoudt deze. Het vaarwegennet faciliteert een goede verkeersafwikkeling.

3.13.1 Uitgangspunten (eis)

UGP 43. Stem af met de vaarwegbeheerder of er raakvlakken of meekoppelkansen zijn met de dijkverbetering (bijvoorbeeld de vervanging van beschoeiing).

3.13.2 Wensen

WENS 15. Neem indien mogelijk meekoppelkansen voor vaarwegen mee in het project.

3.14 Financiën

3.14.1 Toelichting

Het uitgangspunt van het waterschap is om onderhoud uit te voeren tegen zo laag mogelijke maatschappelijke lasten en met zo min mogelijk impact en overlast.

3.14.2 Uitgangspunten (eis)

UGP 44. Stel bij de variantennota een Life Cycle Cost (LCC) analyse op.

UGP 45. Houd indien mogelijk rekening met het onderhoudsprogramma van de gemeente als er een weg op de dijk ligt zodat de maatschappelijke kosten het laagst zijn. Maak afspraken conform het Handboek Samenwerken op Dijken [Lit.: Handboek Samenwerken op dijken 4].

UGP 46. Indien er samenwerkingsovereenkomsten worden afgesloten met andere stakeholders dient de BTW-koepelvrijstelling in acht genomen te worden.

3.14.3 Wensen

Er zijn geen wensen gedefinieerd.

Literatuurlijst

1. Waterbeheerprogramma, Waternet 2022, 22.002459
2. Handboek Samenwerken op dijken, Waternet 2020, 20.017412
3. Handboek Ontwerpen en verbeteren Bomen op waterkeringen, Waternet, 2023, 23.005743
4. PvE beheer, Waternet 2020, 23.002411
5. Biodiversiteitsherstelplan AGV, Waterschap AGV, 15 april 2021
6. PvE voor bloemrijke dijken bij dijkverbeteringen, Waternet 2020, 22.017386
7. Positionpaper Biodiversiteit: Waterschappen aan de lat, Unie van Waterschappen 2020, [Positionpaper-Biodiversiteit.pdf \(unievanwaterschappen.nl\)](#) geraadpleegd op 13-06-2023
8. Principe ontwerpen Natuurvriendelijke oevers, Waternet, 2009, 09.005048
9. Beverprotocol voor de waterbeheerders in de provincies Gelderland en Zuid-Holland, januari 2020
10. Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen, Aequator Groen & Ruimte, Stichting Probos, Geofoxx milieu expertise, 2022, [Landelijk-protocol-omgaan-met-Aziatische-duizendknopen-totaal-grote-fotos-maart-2022.pdf \(bestrijdingduizendknoop.nl\)](#) geraadpleegd op 13-06-2023

BIJLAGE A: Diagrammen Effectsturing ERAM

Diagram 1: Grondslag 'Omgevingswet en Wet Verbeteren participatie decentrale overheid'

Bestuur en maatschappij

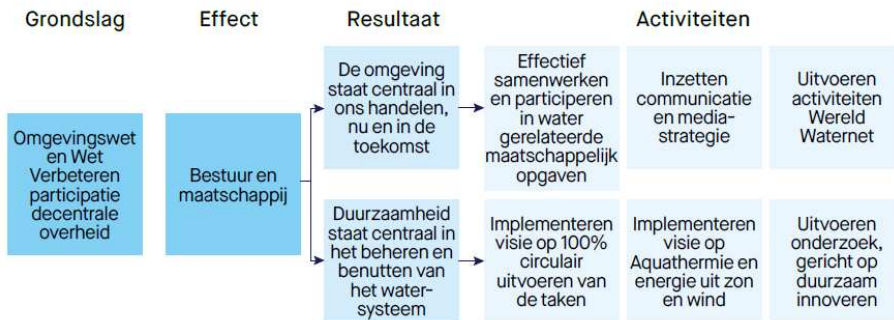

Diagram 2: Grondslag 'Waterwet art 2.1' Voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen

Waterveiligheid

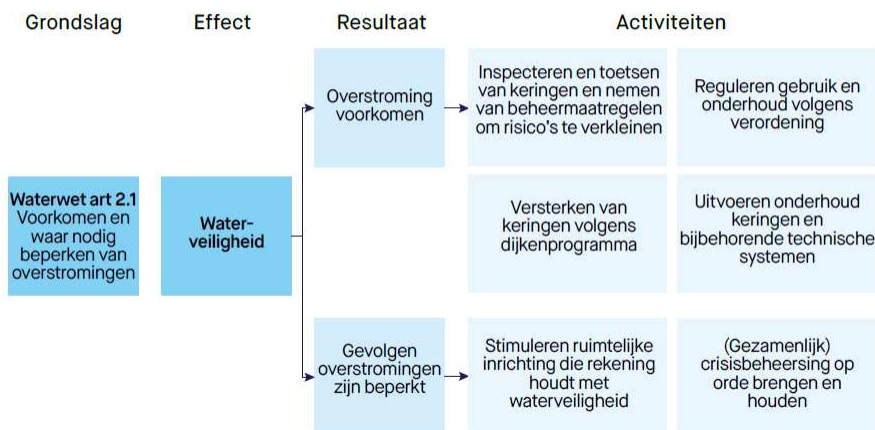

Diagram 3: Grondslag 'Waterwet art. 2.1' – Waterwet art. 2.1 Voorkom Waterschaarste en vervuiling functies watersysteem

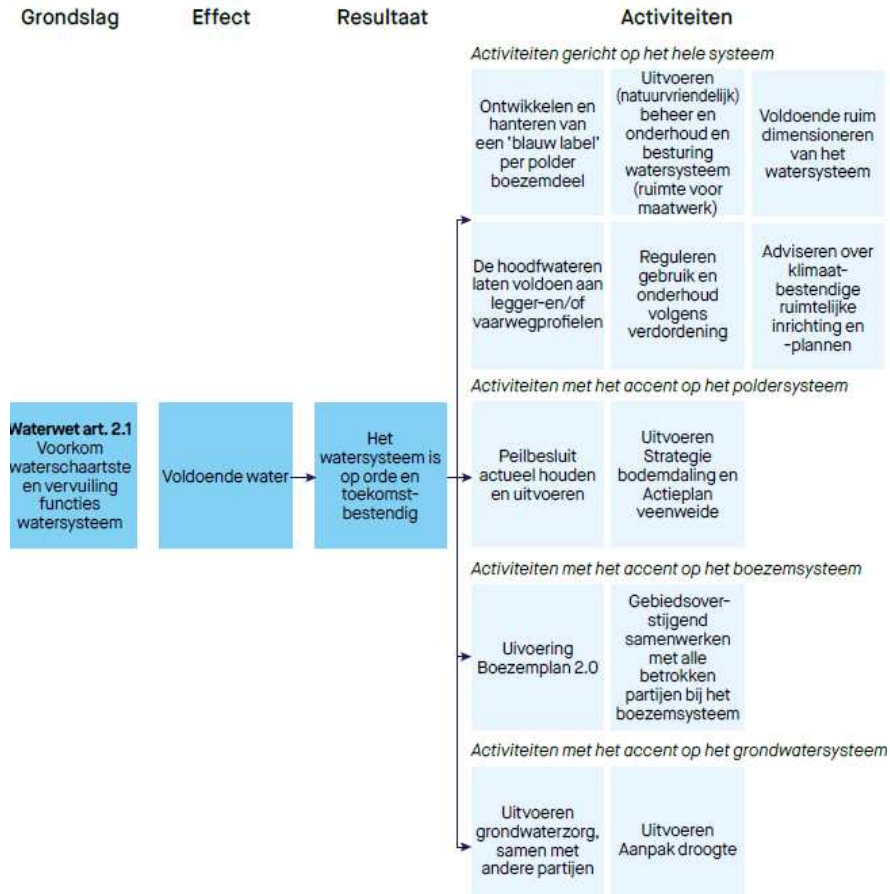

Diagram 4: Grondslag 'Waterwet art. 2.1' – Beschermen en verbeteren ecologische kwaliteit watersystemen; KRW art 1 – voldoende oppervlaktewater van goede kwaliteit voor duurzaam, evenwichtig en billijk gebruik & Vermindering verontreiniging grondwater

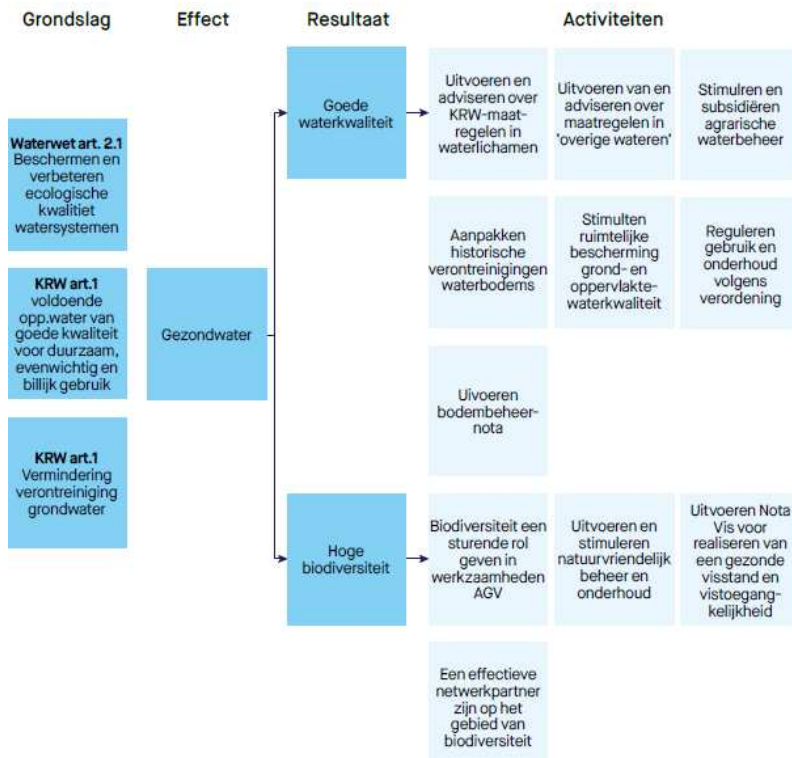

Diagram 5: Grondslag 'Waterwet art. 2.1' – Vervulling maatschappelijke functie watersystemen

Bijlage B: Resultaatindicatoren WBP AGV 2022-2027

Tabel 0-1 Tabel met resultaatindicatoren Waterbeheersprogramma WBP AGV 2022-2027

Nr.	Resultaat	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
BM-R1	De omgeving staat centraal in ons handelen, nu en in de toekomst	Kwalitatieve beschrijving in bestuursrapportage over eventuele bijzonderheden	n.v.t.	n.v.t.
BM-R2	Duurzaamheid staat centraal in het beheren en benutten van het watersysteem	A. CO ₂ reductie bij AGV t.o.v. 2020 (CO ₂ -eq)	50.000 ton (CO ₂ -eq)	0
		B. Reductie verbruik primaire grondstoffen t.o.v. 2020 (percentage)	50%	0
		C. Aandeel opgewekte energie van de gebruikte energie (percentage)	100% (in 2023)	50%
WV-R1	We voorkomen overstromingen	A. Regionale keringen die voldoen aan de dan geldende norm (Percentage van de km)	100% (toetsronde 2012)	78%
		B. Primaire keringen die voldoen aan de dan geldende norm (Percentage van de km)	100%	100%
		C. waarvoor het minimumveiligheidsniveau op orde is (Percentage van de km)	100%	95%
WV-R2	De gevolgen bij overstromingen zijn beperkt	Gemeenten die in hun beleid aandacht besteden aan gevolgbeperving rondom overstromingen (Percentage van de inliggende gemeenten)	100%	onbekend
VW-R1	Het watersysteem is op orde en toekomstbestendig	A. Watergangen waarvan de waterpeilen zich bevinden binnen de marges van het vigerend peilbesluit (Percentage van het aantal watergangen)	95%	95%
		B. Wanneer een blauw label is ontwikkeld, komt hier een indicator gebaseerd op het blauwe label. Totdat een blauw label is ontwikkeld, een kwalitatieve beschrijving in de bestuursrapportage van de bijzonderheden.	Volgt later	Volgt later
GW-R1	De waterkwaliteit is goed en het watersysteem is gezond en robuust	A. KRW-lichamen die voldoen aan de KRW-doelstelling (Percentage van de KRW-lichamen)	100%	100%
		B. Waterlichamen die voldoen aan de KRW-doelstelling, gerapporteerd per vis, macrofauna, planten en algen (Percentage van de EAG's*)	Vis: 100% Macrofauna: 100% Planten: 35% Algen: 100%	Vis: 30% Macrofauna: 22% Planten: 8% Algen: 37%
		C. Verwijzing naar de waterkwaliteitsbeeldrapportage	n.v.t.	n.v.t.
GW-R2	De omstandigheden voor een hoge biodiversiteit zijn sterk verbeterd	Totdat een eigen monitoring biodiversiteit is ontwikkeld: Kwalitatieve beschrijving in bestuursrapportage over bijzonderheden in de toestand van de biodiversiteit	Volgt later	Volgt later

Nr.	Resultaat	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
CR-R1	Het Waterschapserfgoed is goed onderhouden en toegankelijk	Kwalitatieve beschrijving in bestuursrapportage over eventuele bijzonderheden	n.v.t.	n.v.t.
CR-R3	Er is een goede balans tussen recreatie en natuur op en om het water	Kwalitatieve beschrijving in bestuursrapportage over eventuele bijzonderheden	n.v.t.	n.v.t.
CR-R2	Er is een goede balans tussen recreatie en natuur op en om het water	A. Watergangen met een vaarwegprofiel dat voldoet aan de minimale diepte (Percentage van de kilometers watergang)	100%	100%
		B. Na gereedkomen van het Masterplan Technische assets watersysteem gebruiken we een indicator rondom de onderhoudstoestand van de kunstwerken. Tot het gereedkomen van het Masterplan Technische assets een kwalitatieve beschrijving in de bestuursrapportage van de bijzonderheden.	volgt later	volgt later

Bijlage C: Aanpak duurzaam GWW Ambitie Dijkverbeteringsprogramma

Verslag sessie 12 februari 2019

Aanleiding

Het waterschap Amstel Gooi & Vecht (AGV) heeft via de Unie van Waterschappen de Green Deal Duurzaam GWW en het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend. Het waterschap wil via de Aanpak Duurzaam GWW duurzaamheidsambities van de organisatie vertalen naar projecten en programma's, zodat deze al vroeg in de plan- en/of beleidsvorming kunnen worden meegenomen.

Binnen Waternet is afgelopen jaar een start gemaakt met het implementeren van de Aanpak Duurzaam GWW op projectniveau. Hiertoe zijn binnen Watersysteem 4 pilotprojecten geselecteerd om deze aanpak uit te proberen. Onlangs is een vijfde pilot toegevoegd: het Dijkverbeteringsprogramma. De opdrachtgever wil hier het ambitieweb uit de Aanpak duurzaam GWW gebruiken om de ambities van het nieuwe programma 2019-2024 vorm te geven en bestuurlijk te laten vaststellen.

Dit document is een verslag van de sessie die is gehouden om tot een ambitieweb voor het dijkverbeteringsprogramma te komen.

Doel en resultaat

Het doel van deze pilot is:

1. Toepassen Aanpak duurzaam GWW voor het bepalen van de duurzaamheidsambities in het 'nieuwe' dijkverbeteringsprogramma
2. Bedenken van kansen en maatregelen die het programma duurzamer maken dan het huidige programma

Duurzamer is in dit verband: (1t/m³=essentie aanpak DGWW

- i. minder CO₂ uitstoot (Waternet wil in 2020 klimaatneutraal zijn)
- ii. minder energieverbruik (AGV wil in 2020 energieneutraal zijn)
- iii. meer hergebruik/(terug)winnen van grondstoffen en energie (circulaire economie)

Twee andere belangrijke strategische doelstellingen van AGV/Waternet zijn imago en veiligheid.

Los van duurzaamheidswinst is er voor het dijkverbeteringsprogramma sowieso winst uit de Aanpak duurzaam GWW te behalen omdat het gebruik ervan leidt tot een beter doordacht programma. En verder leert de ervaring dat de sessies met de omgevingswijzer en het ambitieweb altijd onverwachte bijvangsten opleveren, zoals een beter resultaat op het gebied van kosten, tijd of kwaliteit.

Als resultaten van de pilot mogen samenvattend verwacht worden:

- Ingevuld ambitieweb
- Lijst van kansen en maatregelen
- Bijvangsten.

Werkwijze

Het plan om tot de hierboven genoemde resultaten te komen ziet er globaal als volgt uit:

- Sessie met opdrachtgevers, betrokkenen en specialisten om de ambities te bepalen en de kansen/maatregelen op het gebied van duurzaamheid
- Verslag van de sessie rondsturen
- Becommentarieerde verslag bespreken met opdrachtgevers
- Maatregelen prioriteren (op basis van duurzaamheid en haalbaarheid in overleg met opdrachtgevers en bepalen welke ambities en maatregelen mee kunnen in bestuursvoorstel
- Tevens bepalen waar verder onderzoek nodig is
- Duurzaamheidswinst van de maatregelen bepalen
- Na behandeling bestuursvoorstel evaluatie van wat er wel en niet is vastgesteld door het AB
- Vervolgens zullen de vastgestelde ambities en maatregelen in het programma van eisen voor elk afzonderlijk dijkverbeteringsproject worden opgenomen.

Dit was het programma van de op 12 februari 2019 gehouden sessie:

15.00 uur	Aftrap, voorstelrondje en toelichting op Aanpak duurzaam GWW
15.10 uur	Toelichting op het Dijkverbeteringsprogramma
15.20 uur	Ambities bepalen met het Ambitieweb
16.00 uur	korte pauze
16.05 uur	Maatregelen en kansen duurzaamheid
16.45 uur	Vervolgstappen
16.55 uur	Evaluatie van de sessie
17.00 uur	Sluiting.

De volgende mensen waren aanwezig op deze bijeenkomst:

- ██████████ Programmamanager, teamleider keringen
- ██████████ Opdrachtgever
- ██████████ Projectleider
- ██████████ Teamleider PM1
- ██████████ Adviseur CTB/Facilitator Aanpak duurzaam

GWW

- ██████████ Coördinator/programmatrekker
- ██████████ Beheerder dijken
- ██████████ ogt Juridisch adviseur
- ██████████ Omgevingsmanager
- ██████████ Planvormer
- ██████████ Projectleider/facilitator Aanpak duurzaam

GWW

██████████ (ecoloog; coördinator duurzaamheid Watersysteem) en ██████████ r
Spielmann (ecoloog) konden niet aanwezig zijn.

Duurzaamheidsambities in het Ambitieweb

Het Ambitieweb is een visuele weergave van de 12 duurzaamheidsthema's die ook in de omgevingswijzer worden gebruikt, en de daaraan gekoppelde ambitieniveaus. Dit instrument is speciaal ontwikkeld voor de Aanpak Duurzaam GWW. Het is een hulpmiddel voor het vastleggen en vast blijven houden van de duurzaamheidsambities waarmee gestart wordt in het begin van een project of in dit geval een programma. En die vervolgens gehanteerd worden tot aan de afronding van het project/programma. Het ambitieweb helpt om in één oogopslag de ambities helder te maken.

Elk duurzaamheidsthema kent drie niveaus:

1. Basisniveau ('grijze situatie'), voldoen aan de norm (wet)
2. Verbetering (minder slecht)
3. Geen negatieve belasting, toevoeging van waarde.

De organisatie brede ambities van AGV en Waternet zijn:

- Minder CO2 uitstoten (Waternet in 2020 klimaatneutraal – K2020)
- Energie besparen (AGV in 2020 energieneutraal)
- Zoveel mogelijk hergebruik/(terug)winnen van grondstoffen en energie uit afvalwater en drinkwater; circulair handelen
- Imago (AGV)
- Veiligheid (Waternet)

Tijdens de sessie hebben de deelnemers per duurzaamheidsthema onderzocht hoe je deze organisatie brede ambities naar het Dijkverbeteringsprogramma kunt vertalen. Hiertoe kregen zij zes stickers (stippen) die zij op het door hen gewenste thema en niveau moesten plakken. Met als voorwaarde maximaal één stip per thema.

Het resultaat is weergegeven in bijlage 1 (foto van het ambitieweb) en 2 (spreadsheet met scores per thema). Het ingekleurde ambitieweb maakt duidelijk dat de meeste aandacht wordt gevraagd voor 6 van de 12 duurzaamheidsthema's. Zij worden hieronder nader toegelicht. Verrassenderwijs hoort het thema energie daar niet bij en vestigingsklimaat weer wel.

Ruimtegebruik

Op dit thema is het meest gescoord en maar liefst 6 keer op niveau drie. De ambitie zou zich volgens de deelnemers vooral moeten richten op multifunctioneel ruimtegebruik. Dat is ook hetgeen uit de omgeving (bewoners, gemeenten) wordt gevraagd of zelfs geëist.

Materialen / Circulaire economie

Het is duidelijk dat er meer moet worden gedaan aan hergebruik van materialen en grondstoffen (6 keer niveau twee) tot en met het leveren van eigen grondstoffen (3 x niveau drie). Bij dat laatste moet je denken aan het maken van beschoeiingen uit bijvoorbeeld rietmaaisel.

Vestigingsklimaat

In de top 3 van belangrijkste ambities neemt het thema vestigingsklimaat een verrassende derde plaats in met 6 keer een score op niveau drie. Er wordt veel verwacht van het inzetten van lokale aannemers. Dat zou een 'boost' moeten geven aan de sub thema's lokale werkgelegenheid, gebiedseconomie en innovatie-/aanpassingsvermogen. Een mogelijk nadeel is hier wel dat je in conflict met de huidige inkoop- en aanbestedingsregels kunt komen.

Water / Klimaatadaptie

Volgens verwachting is de ambitie op dit thema redelijk hoog hoewel het zich vooral op niveau twee concentreert (minder verontreiniging, minder uitdroging/peilverlaging dan wel overlast). Eén keer is op niveau 3 gescoord vanuit de gedachte dat er meer ruimte voor water gemaakt moet worden. Minder dijk dus.

Ecologie

Ondanks het ontbreken van de ecologen is er een behoorlijke ecologische ambitie naar voren gekomen. Dit betekent aandacht voor biodiversiteit en ecologische structuren. Denk hierbij aan natuurvriendelijke 'zachte' oevers en de zogenaamde 'honey highway'. Of aan het bekleden van de dijken met 'natuur'. Natuur aanleggen kan overigens bij de volgende dijkophoging een extra probleem opleveren omdat je het dan weer moet verstoren.

Een deelnemer heeft bij de score voor niveau drie aangegeven dat het aanleggen van een compensatiebos ook een goede ambitie kan zijn. Zet bomen neer omdat je ergens een damwand *moet* toepassen. Zo'n bos voegt op meerdere duurzaamheidsthema's waarde toe.

Sociale relevantie

Tot slot het thema sociale relevantie waar vooral op niveau twee is gescoord. Maatschappelijk draagvlak is van groot belang voor uitvoering van dijkverbeteringsprojecten. Het omgevingsmanagement is hier zo ongeveer uitgevonden. De ambitie is om schoolprogramma's op te zetten en (nog) beter met de omgeving te communiceren, met name in de planvormingsfase en tijdens de uitvoering.

Maatregelen (op basis van kansen)

Met het gezamenlijk ingevulde ambitieweb is duidelijk geworden waar de focus moet liggen bij het bedenken van duurzaamheidsmaatregelen voor het dijkverbeteringsprogramma. In het tweede en laatste blok van de sessie zijn vervolgens een hoeveelheid van deze maatregelen en kansen bedacht en per thema op papier gezet. Dit levert de volgende lijst waarbij ook maatregelen voor de 6 lager scorende thema's zijn opgenomen:

1. Ruimtegebruik (ambitieniveau 3)
 - a. Hertoetsen dijken waarbij ruimte meer gebruikt wordt voor ander/hoger peil van het watersysteem zodat geen dijkwerkzaamheden nodig zijn
 - b. In relatie met a: minder stringent de richtlijn/leidraad volgen bij de toetsing en meer het oordeel van de beheerder
 - c. Zoveel mogelijk multifunctioneel ruimtegebruik (zie Verhaert); is meer een ambitie (HvdP).

2. Materialen en circulaire economie (ambitieniveau 3)
 - a. Modificatie baggerspecie & benutten in dijk (building with nature)
 - b. Zoveel mogelijk hergebruik bestaande constructies (beschoeiingen) en grondstoffen (maaisel) toepassen
 - c. Voor duurzaam hergebruik van materialen (hout, kunststof, conservering) variantenstudie uitvoeren (HvdP)
 - d. Programma of zelfs dienstbreed inkopen tegen lagere prijzen
 - e. Kansen pakken voor uitwisselen grondstoffen (bijv. bagger t.b.v. dijkophoging; zie ook 2a)
 - f. Dunnere damwanden toepassen
 - g. Toepassen van composietmaterialen (ankers Ringdijk Watergraafsmeer).

3. Vestigingsklimaat (ambitieniveau 3)
 - a. Maak gebruik van lokale bedrijven, leveranciers, aannemers.

4. Water en klimaatadaptatie (ambitieniveau 3)
 - a. Meer water maken
 - b. Helofytenfilters in teensloten voor betere waterkwaliteit
 - c. Flexibele peilen zodat minder peilstijgingen voorkomen (?)
 - d. Lagere dijken
 - e. Geen dijken meer (Tot ziens boezem!).

5. Ecologie en biodiversiteit (ambitieniveau 3)
 - a. Natuurvriendelijke oevers (NVO), groen aanleggen
 - b. Materialen; combinatie beschoeiingen/NVO
 - c. Bloemrijke bermen; Honey Highway
 - d. Paaivriendelijke oeverconstructies
 - e. Ter compensatie CO2 uitstoot bomen aanplanten.

6. Sociale relevantie (ambitieniveau 2)
 - a. Leg een bos aan (het Gerard Korrel bos) ter compensatie
 - b. Laat leerlingen ROC's of verstandelijk gehandicapten snoeien; heeft ook gunstig effect op andere thema's (energie, investeringen, welzijn, materialen)
 - c. Geef lessen op scholen over dijkverbetering en waterkwaliteit; ook goed voor imago
 - d. Meer informatie en toelichting voor bewoners
 - e. Dijk in je wijk (Citizen Science). Burgers inzetten voor meten en monitoren, digitale inspectie
 - f. Communicatieplan richting bewoners van AGV met de vraag: Wat kunt u bijdragen aan duurzaamheid?
 - g. Bij zakelijke communicatie via de mail met bewoners link meesturen naar webpagina's over:
 - i. Rainproof
 - ii. Particuliere inlaten
 - iii. Wandelroutes langs dijken
 - iv. Etc.
 - h. Educatie/voorlichting betrekken vakbroeders & zusters bij GWW-projecten.

7. Energie (ambitieniveau 2)
 - a. Zonnepanelen op de dijken; ook goed voor imago
 - b. Energie terugwinnen uit afvalmateriaal (biomassa, snoeiafval, maaisel, beschoeiingen, bomen etc.)
 - c. Transport van materiaal beperken (minder brandstof)

- d. Transport over water (en dan ook nog elektrisch i.p.v. diesel)
 - e. Emissie (van machines) beperken tijdens de uitvoering
 - f. Energiewinning uit stroming (turbines in de dijk)
 - g. Gebruik bepaald % van het aan te pakken gebied voor toepassen van energiewinning
 - h. Energie winnen uit de zouttong
 - i. In bestekken bepaald niveau CO2 prestatieladder eisen.
8. Welzijn (gezondheid)/leefomgeving (ambitieniveau 2)
- a. Van Waterschap meer naar Klimaatschap (is ook imago kans)
 - b. Met niet alleen 'veiligheid' (droge voeten) als doel maar ook ecologie.
9. Investerings (ambitieniveau 2)
- a. Samenwerking met overheden en andere stakeholders over de inrichting van de dijk c.q. de openbare ruimte; ISARIS-overleg
 - b. Neem restwaarde mee aan het einde van de levensduur (van bepaalde constructies)
 - c. Pas LCC toe; gebruik materialen die langer meegaan
 - d. Innovatie met de markt.
10. Bodem en ondergrond (ambitieniveau 1)
- a. Bodem ophogen met voeding rijk materiaal t.b.v. bodemleven
 - b. Mitigerende maatregelen treffen om bodemdaling tegen te gaan, zoals
 - i. Injecteren van slappe lagen
 - ii. Verhogen grondwaterstand tegen oxideren veen.
11. Ruimtelijke kwaliteit (ambitieniveau 2)
- a. Vanuit partnerschap een bijdrage leveren aan een integrale ruimtelijke ontwikkeling.
12. Bereikbaarheid (ambitieniveau 2)

Hoe nu verder?

Dankzij de sessie zijn voor het dijkverbeteringsprogramma de duurzaamheidsambities en mogelijke maatregelen/kansen inzichtelijk gemaakt. De volgende stappen zijn nu nodig om duurzaamheid een volwaardige plek te geven in het programma:

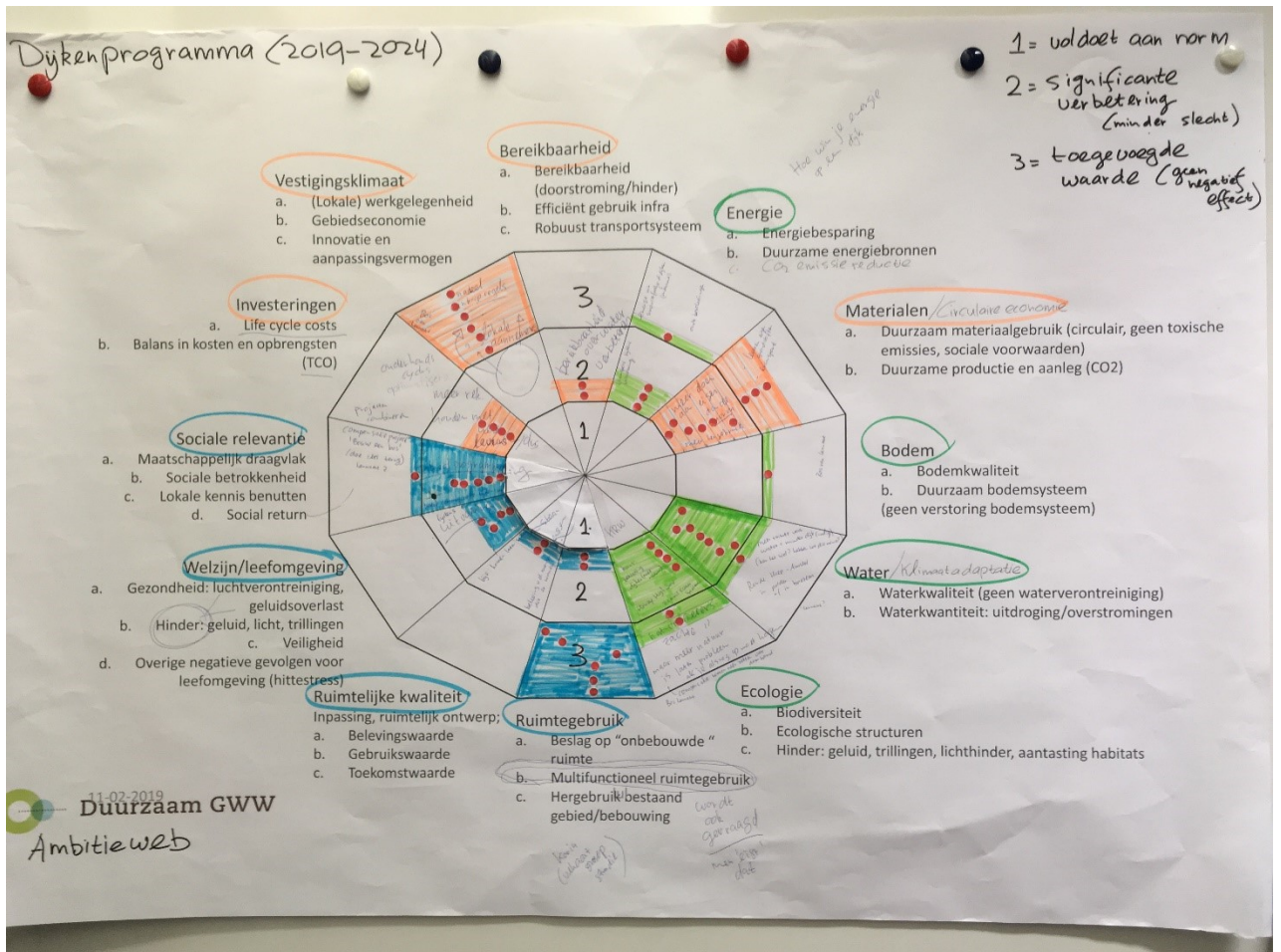
- Verslag van de sessie rondsturen
- Becommentarieerd verslag bespreken met programmamanager en opdrachtgever bespreken
- Maatregelen prioriteren (op basis van duurzaamheid en haalbaarheid in overleg met programmamanager en opdrachtgever en bepalen welke maatregelen mee kunnen in PvE/Ontwerp en/of waar verder onderzoek nodig is
- Milieuwinst van de maatregelen uit laten rekenen (bijv. door Rekengroep K2020 Waternet)
- Toetsen of/welke maatregelen in Dijkverbeteringsprogramma terugkomen
- Toetsen per dijkproject per fase (ontwerp, aanbesteding, uitvoering, beheer) welke milieuwinst uiteindelijk is gehaald.

Evaluatie

Aan het einde van de sessie is de bijeenkomst gezamenlijk geëvalueerd op basis van de tip/top methodiek.

Top	Tip
Snel, interactief en pragmatisch naar oplossingen.	Web is vrij algemeen. Wellicht vooraf iets meer informatie om in te lezen.
Gaaf onderwerp. Goede interactie door scherpe gespreksleiding.	De verbinding met de strategische doelen en de thema's kan beter.
Goed om in een brede setting dit onderwerp te bespreken. Wel herhalen op regelmatige basis.	Het ambitieweb verduidelijken. Soms is het niet eenduidig uitlegbaar.
De structuur van het overleg.	Iets meer uitleg van het weg (best wel ingewikkeld).
Leuk en vlot gepresenteerd. Goed op hoofdzaak gefocust.	Iets grotere vergaderzaal.
Leuk om te stickeren en goed om out of the box aan de slag te gaan met de thema's.	Nog iets meer aanmoedigen om out of the box te denken en dat alles wat bedacht wordt Okay is.
Snel, praktisch, levendig, erg leuk om te doen!	Vooraf info delen over duurzaam GWW, dan leeft het al meer vóór het overleg.
Energiek, to the point!	Iets meer voorbeelden geven om deelnemers te helpen in welke richting ze kunnen denken.
Prettige setting, waarin iedereen gehoord is en inbreng had.	Voorbeelden geven ter inspiratie. In het begin was iedereen nog afwachtend.

Bijlage C1: Foto van het ambitieweb

Figuur 0-1 Foto van het ambitieweb ingevuld tijdens de sessie van 12 februari 2019

Bijlage C2: Ambitieweb Dijkverbeteringsprogramma 12-feb-19

Scores per duurzaamheidsthema

scoretabel 1		aantal stippen (elke stipt weegt even zwaar)					
nr.	thema	niveau 1	niveau 2	niveau 3	totaal	score	podium
1.	Energie	-	3	1	4		
2.	Materialen / Circulaire economie	-	6	3	9		1
3.	Bodem	-	0	1	1		
4.	Water / Klimaatadaptatie	-	7	1	8		2
5.	Ecologie	-	4	2	6		4,5,6
6.	Ruimtegebruik	-	2	6	8		2
7.	Ruimtelijke kwaliteit	-	2	0	2		
8.	Welzijn / Leefomgeving	-	4	0	4		
9.	Sociale Relevantie	-	5	1	6		4,5,6
10.	Investerings	-	4	0	4		
11.	Vestigingsklimaat	-	0	6	6		4,5,6
12.	Bereikbaarheid	-	2	0	2		
totaal		0	39	21	60		
10 deelnemers = 60 stippen (norm minimaal 6 stippen; 10%)							
			Top drie	Top drie	Top zes		
			Wat	Ruigeb	Mat	9	1
			Mat	Vestklim	Wat	8	2
			SocRev	Mat	Ruigeb	8	2
					Vestklim	6	4,5,6
					Ecologie	6	4,5,6
					SocRev	6	4,5,6

scoretabel 2		aantal stippen ('n stip bij niveau 3 telt dubbel)					
nr.	thema	niveau 1	niveau 2	niveau 3	totaal		
1.	Energie	-	3	2	5	1	
2.	Materialen / Circulaire economie	-	6	6	12	0	
3.	Bodem	-	0	2	2		
4.	Water / Klimaatadaptatie	-	7	2	9	0	
5.	Ecologie	-	4	4	8	0	
6.	Ruimtegebruik	-	2	12	14	0	
7.	Ruimtelijke kwaliteit	-	2	0	2		
8.	Welzijn / Leefomgeving	-	4	0	4	1	
9.	Sociale Relevantie	-	5	2	7	0	
10.	Investerings	-	4	0	4		
11.	Vestigingsklimaat	-	0	12	12	0	
12.	Bereikbaarheid	-	2	0	2		
totaal		0	39	42	81		
10 deelnemers = 60 stippen (norm: minimaal 6 stippen; 10%)							
			Top drie	Top drie	Top zes		
			Wat	Ruigeb	Ruigeb	14	1
			Mat	Vestklim	Mat	12	2
			SocRev	Mat	Vestklim	12	2
					Wat	9	4
					Ecologie	8	5
					SocRev	7	6